

FÜZESABONYI

A VÁROS ÖNKORMÁNYZATÁNAK TÁJÉKOZTATÓJA

ÜNNEPI PROGRAM

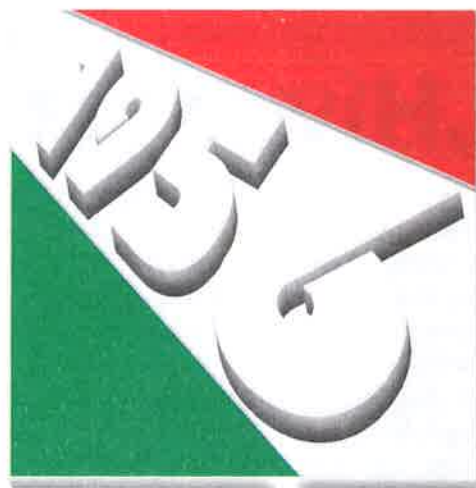
- 16 óra: Ifjúság úti játszótér átadása
A játszótér átadja: Dr. Szabó János honvédelmi miniszter
- 17 óra Művelődési Központ
Himnusz
Városi zeneiskola műsora
Köszöntő - ünnepi beszédet mond: Dr. Szabó János honvédelmi miniszter, Füzesabony város díszpolgára
Díszoklevelek átadása
Szózat
Helytörténeti gyűjtemény - múzeumi kiállítóhely - ünnepélyes megnyitása a vasútállomás épületében
A múzeumot megnyitja: Sós Tamás, a Heves Megyei Közgyűlés elnöke

Sinka István

ÜDV NÉKED IFJÚSÁG!

Üdv néked, ifjúság! Üdvözlégy magyar nép!
ki lángban és vérben születél meg újra
három nagy éjszakán vad ágyúörgésben!
Melyik nép írta fel mostanában nevét
így, hogy aranyat adott kezébe Isten ujja?
S mely nép beszélt így az önmaga nevében,
mint angyal, mikor a harsonáját fújja?
Bús igájának fájára írja hát,
S mint annyiszor a megsárgult ezer évben
vérrel és vassal tanítja zsarnokát.

(Buda, 1956. október 26.)
(Igazság, 1956. nov. 1.)

Tamás Ervin

Sírkő helyett...

Sötét szemét szemérmesen lehunyta,
mellén kinyílt egy csepp piros virág...
Mosolygott még, mint otthon, ha aludna,
térdét mutatta a ballonkabát.

A nagy csaták kis hőse úgy feküdt ott,
(körötte a szétszórt zsíros kenyér),
ahogy imént járta a barikádot,
hiába hullt golyó, és hullt a vér...

Sötét szemét szemérmesen lehunyta,
mellén kinyílt egy csepp piros virág...
Mellelte gőzölgött a szennyvízcsatorna,
de győzelemről dalolt a világ.

Tamási Áron

Magyar fohász

Az idők gyógyító lázában él a magyar. Történelmünk ezer évén át lobog az emberi Génusz üzenete, mely nemzeti hőseink példáit emeli elénk és költőink fénylő szavait idézi.

Nincs módunk kitérni a hűség elől.

Tizenegy éve élünk őrhelyünkön: ezen a földön; szomjazva az emberi és a nemzeti lét igaz voltára. Életünk vágyakozásban az enyhület után, de szomszágunkban itthon a hazugság italát nyújtották nekünk, a világ pedig vegyes főzetekkel kábított minket. Ebben a zavaros veszélyben, a hosszú sóvárgás után, emberi és nemzeti létünkben tehetünk-e mást, mint amit tettünk?

Magunk főztünk enyhítő és étető italt magunknak. A kor, melyben élünk, s amelynek ablakán a jövőbe nézünk, vért csordított ebbe az italba. Örök intelem ez, mely egyformán szól nekünk ma-

gunknak és a világnak. Minket arra int, hogy a kor forradalmát magunknak kellett volna végbe vinnünk. Mivel nem ezt tettük, hanem ajándékba fogadtuk el, olyan esztendők rakódtak történelmünkre, amelyek hagyományainkat elferdíteni törekedtek, természetünket gúzsba kötötték és jövendőnk felől kétségekkel kínoztak. Ebben a hamis és igaztalan állapotban a nép nem találhatta meg nyugodalmát és alkotó erejét bénaság fenyegette.

Ezért kellett megtörténnie annak, ami történik.

A kehely, amelyben magyarok vércseppjei szentelik meg az étető italt, a világot arra inti, hogy nagyobb gonddal és tisztább lélekkel őrködjék az emberi lét méltósága fölött. A hatalmak, melyek a maguk rendszerében élni jónak és helyesnek látják, adják meg nekünk a lehetőséget; hogy mi is a magunk emberi és nemzeti formánkban

élhessünk. Ez a forma nem más és nem is lesz más, mint a társadalmi demokrácia és a nemzeti függetlenség formája. Ezt a formát, kormányzás dolgában, egy nemzeti kormány tudná a nép akaratával megtölteni; a művelődés szellemével pedig a magyar léleknek azok a meseteri, akik az elmúlt évtized alatt is a nép hűségében éltek.

Szenvedő lélekkel áhítjuk, hogy a rontó harcok megszűnjenek; s kérjük az emberi bölcsesség szellemét, hogy e harcok küzdőit igazságtalan ítélet ne érje.

Méltó életünkért szóban és cselekedetekben a történelemhez fohászunk. Fohászunk mindnyájan, munkások, parasztok és ifjúság, nemkülönbön jövőt álmodó költők, akik mind, és mindig rendületlenül hívei vagyunk hazánknak.

Budapest, 1956. október 26.

(Megjelent az Irodalmi Újságban 1956. november 2-án.)

„Híven az igazsághoz”

Ez volt a címe annak a vezércikknek, ami 1956 október 28-án a Szabad Népből megjelent. (A cikk szerint, ami történt az nem ellenforradalom, hanem nemzeti demokratikus mozgalom, a harc nem a rendszer ellen folyik, hanem a szocialista demokratizmusért, a nemzeti függetlenség biztosításáért.)

Akkor állt ki először a fölkelők mellett Nagy Imre, este a rádióbeszédében bejelenté, hogy Budapestről kivonják a szovjet csapatokat, és tárgyalások kezdődnek az országból való kivonulásukról is, megszüntetik az Államvédelmi Hatóságot, fölemlik az alacsony béreket és nyugdíjakat.

Az egyesült Nemzetek Szervezetének biztonsi tanácsa a három nagyhatalom kérésére napirendre tűzi a magyarországi „helyzet” megtárgyalását. S még előtte, 26-án XII. Pius pápa enciklikát ad ki a magyarországi eseményekkel kapcsolatban. Támogatja a fölkelőket, és imádt rendelt el győzelmükért.

A fenti sorok emlékeztetnek! Hiába volt hát az őszirózsás forradalom, s később az egyház világi fejének fölemelt szava, az

igazáért küzdő nép - ez az elismerést, s figyelmet érdemlő, s kapott nemzet- mit sem jutott előre.

A harc nélküli rendszerváltásnak már a közepében járunk, bent a sűrűjében, s talán ezért-e? - mintha nem látnánk mi sem a fától az erdőt. Mert hogy most is voltak ígéreték, könnyen kimondott szavak alacsony bérekről, nyugdíjemelésről.

S ma is vannak névtelen, mindennapi hősök; a hétköznapok kisemberei, akik már régen nem a megélhetésért, hanem a túlélésért küzdenek.

Ebben a korban is, nem is olyan régen, hangzott el II. János Pál pápa szájából ima- értünk, magyarokért.

Még a Nagy Nemzetek is drukkolnak nekünk, csakúgy, mint akkor. Hiszen egyengetik számunkra az utat. Utat Európába. Mi már egyszer megtaláltuk járható utat. Álmos apánk tudta, hová kell vezetni népét. És vezéreink, meg őseink őrizték, két körömmel védték és életüket adták hazánk boldogulásáért.

Elfelejtettük volna?

Hiszen ez a jobb sorsra érdemes nemzet

ma maga sem tudja, kinek higgyen, menjen-maradjon-e. Keresztutakon téblábolunk.

Jó volna, ha az őszirózsák virágzásakor a mi elménk is nyílna.

És nem csak az októberi hősi halottakra emlékeznénk vissza, hanem eleinkre, azokra a népe iránti hűséggel elkötelezett vezérekre, akik önfeláldozásuk árán sem hagytak cserben népet, nemzetet.

Jó volna, ha lenne ilyen vezetőnk ma is. Akkor talán mi sem szóródnánk szerte szét, eltévelyedve a nyájtól, hanem mennénk a csengő hang után, ami mindig is a hovatartozást, a biztonságot jelezte szívünknek, eszünknek.

Csakhogy! A csengő hang mögött tétek is vannak. Kell, hogy legyenek!

És ezt vállalni muszáj, bármi áron.

Igazsághoz híven...

Hogy a jövő nemzedék kegyelet gyertyái értünk is égjenek.

Hegedűs Erika

Füzesabony építészet-története 1945-2000-ig

I. rész

1./ Bevezetés

A cím építészet történetéről szól. Egy település története sokféle történésből áll össze. Így a természeti környezete is változik. Igaz, hogy a címben jelölt 55 év a természeti környezetben gyakorlatilag jelentéktelen, hacsak éppen nem ez időre esik egy-egy természeti jelenség, pld. földrengés, árvíz, orkán stb.

A mesterséges (vagy művi) környezetben viszont az elmúlt 55 év jelentős változást hozott és nemcsak Füzesabonyban. Durva becslésem szerint a magyarság a Kárpát medencében való tartózkodása alatt sohasem épített annyit, mint a címben jelölt idő alatt. Ez alól egyes településünk ugyan lehet kivétel, például Budapest a kiegyezés utáni fellendülésével, vagy Szeged az árvíz utáni újjáépítésével. Ez alatt az idő alatt (milliószámra) épültek lakások, alap- és közép- sőt felsőfokú intézmények, liskolák, óvodák, egészségügyi, igazgatási, művelődési épületek, új ipar-telepek, új mezőgazdasági telepek, sőt teljesen új város / Dunaújváros, Tiszaújváros, Kazincbarcika és falvak is. Az épületeken kívül a kiszolgáló utak, közutak / víz, villany, gáz, telefon, szennyvíz / is megvalósultak, az utóbbiak országos szintű megvalósítása folyamatban van vagy még ezután megvalósítandó feladat. Ezen írásban a művi környezeti változás füzesabonyi eseményeit próbáljuk csokorba kötni. Az aktualitást talán a 2000. mint kerek évszám is adhatja, de talán az előbb említett igen erőteljes építési szakasz is indokolhatja.

Az emberi környezet is változik 55 év alatt. Így módosul maga a lakosság (számban, fajtában, kor összetételben, képzettségi szintben stb.-ben.)

közössége la társadalommal, annak együttlélési formája, normája la politikail, mely a helyi változásokon kívül az országos és a nemzetközi hatásoktól sem független, így döntő változás az elmúlt 55 évben 1945. és az, ami utána következett /szocialista rendszer/, továbbá 1990., előbbi rendszer után. Természetes, hogy a művi környezeti változás az emberi környezetet idézi elő. Ezek történetével ezen írás nem kíván foglalkozni, csak jelzi az emberi /társadalmi-politikail/ hatást a művi környezeti változásoknál.

A téma címszavainál az építészetben szokásos megnevezést alkalmazzuk. Így az épületek kapcsán sorba vesszük a lakás, a középület, az ipari, a mezőgazdasági épület létesítését. Majd az azokat kiszolgáló út, közmű történetét is ismertetjük, végül ide kívánkozik a képzőművészeti alkotások létesítése is. A tárgyalásnál teljes adatpontosságot nem lehetett kitűzni célul. Ez rengeteg utánjárást és időt igényelne. Ez a történeti írás összefoglaló jellegű kíván maradni. Egy-egy létesítés pontos adatát, igény esetén, külön-külön kell összegyűjteni. Például: építés éve, beruházó, tervező, kivitelező neve, átalakítások leírása, tervi anyagok, térképi anyagok, tulajdonosok változása stb./

Végül utószóba kívánkozhat valamilyen értékelés, melyben összevetést lehet készíteni a múlttal, a kisebb-nagyobb környezettel, az elvárható igényszinttel stb. Ezen írás Sárosi Attila ötlete alapján indult 1999-ben, melyben ő is, mint a városi könyvtár helytörténésze, tevékenyen közreműködött. Személy szerint úgyis, mint a város főépítésze 12 éve, de úgy is, mint az egyes létesítésekkel valamilyen szereposztásban résztvevő építész is úgy éreztem, illő az elmúlt 55 év építészet történetét megírni.

Füzesabony, 1999. november
Dr. Veres Zoltán

2. A városrendezés története

A települések létrejötténél, fejlődésének jelentős szakaszánál mai értelemben vett rendezési terv nem játszhatott szerepet. Maga a település (város)-rendezés, mint tudományág, jóval fiatalabb, mint a tárgyát képező település. A településképző tényezőknél kívül a település formáját meghatározó, emberek által megalkotott, valamilyen elv mégis működött mindig. Ilyen lehetett: az égtáj, a széljárás figyelembevétele, a ház és udvar működéséhez szükséges terület biztosítása, az elkülönülés megoldása, utcaképi összhang, tűzvédelem stb.

Füzesabony első rendezési terve 1945 után kb. az 1960-as években született. /tervező: Városépítési és Tudományos Tervező Intézet Budapest/. A rendezési terv készítője a megyei tanács volt az 1945 utáni időszakban. A megyei településfejlesztési koncepció Füzesabonyt kiemelt alsó fokú központi rangba sorolta. Az egyidőben járási székhelyi funkció is indokolta a rendezési terv szükségességét. A belterületi 1937. évi /1945 előtti/ földhivatali térképet vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a belterület a maihoz képest alig változott. Az utcanévi változások mellett döntő a városközpont eltérése az 1937. évi állapothoz képest.

A városközpont 1963-ban az előző tervezőintézet készített tervet, nyilvánvalóan azért, mivel a községi beruházások telepítése indokolta a telepítések koncepciózus megvalósítását. Ez a terv jellemzően az akkori időkre, amikor a kisajátítás aránylag könnyen volt megvalósítható, „leradírozta” az útjába eső meglévő épületállományt és új telekosztást valósított meg.

Egy érdekes városrendezési kísérlet is volt a településen: A mai Meggyfa úti új telkek két utcára nyílnak: egy gazdasági

és egy személy bejáratú forgalmi útra. Az ilyen megoldásnak történelmi hagyománya ugyan van, de ma már nem indokolt /az állattartás indokolta a gazdasági utat/.

A belterületen új utcák nyíltak, valószínűleg a rendezési terv szerint:

A „falusi” részen: Virág út, Rózsa út, Pacsirta út /északi része/, Bartók út, Debreceni út, Ifjúság út, Egyetértés út, Radnóti út stb./ A „telepi” részen: Maklári úttól keletre eső utak /Nagyréti út, Lenkei út, Dobó út, Tompa út, Bem út, Fenyő út, Erdődy G. út, Kandó K. út, Vasút út/.

Döntő közlekedési, illetve település-szerkezeti változást hozott az 1950-es években létrejött 33-as út nyugati elkerülő szakasza a híddal és felüljáróval. Ez a két településrész elszakadását hozta létre, melyen később a vasúti gyalogos aluljáró ugyan segített, de a végleges megoldás hátra van.

Nagy segítség volt a telepi városrészen a Kerecsendi és Szihalmi út tehermentesítése, a 3-as út északi elkerülő szakaszának létesítésével.

A városközpont helyének kijelölése a „falusi” részen aránylag sok szanalással járt.

Az új utcanyitások révén tömbtelek jöttek létre, az Egyetértés úti lakóházakhoz és hasonló intézményi telektömb a Rákóczi-Széchenyi-Ifjúsági úti tömb révén.

Érdekes és egyedi probléma a település intézményi ellátása a falusi és telepi részen.

Az alapfokú ellátások mindkét részen indokoltak /bölcsőde, óvoda, iskola, egészségügy., üzletek/, de a többi intézmény az előbbi központban, illetve a Rákóczi úton települt. Azaz a tényleges városközpont a falusi Rákóczi út és környéke lett. A telepi részen az iskola és környéke lett ennek a városrésznek a funkcionális központja

(folytatás a köv. oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

/iskola, orvosi rendelők, üzlet, illetve délebbre posta, gyógyszertár/. 1985-ben született meg a ma is érvényes rendezési terv /Északterv, Balogh György/ Ez a terv a mai állapotán a belterületnek alig változtat. Lakóterület-fejlesztést javasolt a délkeleti részén a „falunak” /Fecskekerti rész/, illetve a Tüzér úttól északra a „telepen”. Ezek megvalósítása a jövő kérdése.

A Kossuth-Felszabadulás-Nagyszohodai tömb kertjeibe tömb-feltárásként újabb lakótelkekre is ad javaslatot. Ennek megvalósítása sok tulajdonos egyetértése mellett lehetséges, /a kisajátítási szabály 1990 után lényegesen megváltozott, azaz a „leradírozás”-os rendezés nem járható/. Látható, hogy a rendszerváltozás 1990. után azt eredményezte, hogy a rendezési terv

megvalósítása nehézségbe ütközik, azaz új rendezési terv készítése szükséges.

1990. után több és újabb igény jelentkezett, mely a rendezési tervben is megjelent. Így módosult a város belterülete: a volt Almáskert rész, a PIKOPACK üzemterülete, a TÜZÉP-telep és környéke belterületbe került/1992-ban/. A belterület egy-egy részére új, részletes rendezési terv készült. 1991-ben az új piac miatt kellett rendezési tervet készíteni. A nagy ABC melletti új üzletház miatt született meg a Rákóczi - Arany - Baross úti részletes rendezési terv 1993-ban.

A „Lapos” /Arany-Baross-Kertész úti tömb/ rendezési terve is 1993-ban lett jóváhagyva, melyet a szomszédságba telepített új posta is sürgetett. 1993-ban vetődött fel az Elme-szociális Otthon fű-

zesabonyi telepítése, melyet szintén rendezési tervi módosítás előzött meg. Szintén az 1990 utáni privatizáció miatt.

Ipari területe a városnak /belterületen/ aránylag kevés. Az előbb említett Madách úti ipartelepen kívül a MOL Rt. telephelyétől keletre van ilyen terület, melyre rendezési terv készült 1997-ben, de jóváhagyva nincs.

Több, kisebb rendezési tervi módosítás is készült a belterületre: Fácános - Kerecsendi út környékére 1995-ben, az Ifjúság út hrsz. 2308/12-re 1996-ban, a Kossuth út 17. és 19. számra 1999-ben, a Kerecsendi út - MÁV - 33-as úti tömbre 1999-ben.

A külterület rendezési tervének megújítása 1990 után különösen indokolt volt. Az új rendezési terv 1995-ben készült, 1997-ben lett jóváhagyva.

I. világháborús füzesabonyi katonák

II. rész

Hedry Lőrinc: Heves vármegye című monográfiájának adattárában értékes információkhoz juthatunk a füzesabonyi kötődésű, I. világháborús katonákról, hozzátartozóikról.

A forráshűség miatt nem változtattam a szöveget, így az 1929-30-as évek viszonyait tükrözi. (A monográfia forrásgyűjtése és kiadása 1929-30.)

Bélteky Ferenc - Nyugalmozott pénzügyőri fővigyázó, Füzesabony. 1885-ben régi erdélyi családból Marosvásárhelyen született. Iskoláit szülőhelyén végezte és fiatalon állott pénzügyi szolgálatba. 1922-ben, mint fővigyázó vonult nyugalomba. A világháború alatt a hatvankettedik gyalogezredben teljesített szolgálatot, mint tizedes és az orosz fronton harcolt, ahol 1914-ben megsebesült. A K. cs. k. és jub. emlékérem tulajdonosa. Neje: Simon Mária. Gyermekei: Béla, Márta és Lottika.

Berecz András - Vegyeskereskedő, Sarud. 1894-ben Sarudon született, kereskedelmi pályára lépett, a szakmát Füzesabonyban tanulta. 1914-ben hadbavonult, az orosz, majd az albán fronton harcolt. 1922-ben Tiszalökön a Hangya szolgálatába került, 1923-ban Sarudra hívták meg, ahol 7 évig vezette a szövetkezetet. 1928-ban alapította üzletét. Neje: Takács Emerencia. Gyermekei: Andor, Margit, Ilonka.

Besenyei Szabó Katalin - Magán-szülész, Füzesabony. Besenyőteleki születésű nemesi család leszármazottja, predikátuma 1636-ban kelt. 1913-ban Debrecenben jeles eredménnyel és ösztöndíjjal végezte a bábaképzőt. A budapesti I. sz. Nőgyógyászat Klinikáján működött

egy évig, majd hadikórházban sebesülteket ápolta. A br. hadiérem tulajdonosa. 1919 óta Füzesabonyban folytatott magánpraxist.

nagykereki Csanády József - Igazg. tanító, Füzesabony. Hejőcsabán 1895-ben született. Elődei nemességüket 1690-ben nyerték. Tanítói és jegyzői családból származik. A középiskolát Miskolcon és Gyöngyösön, a képzőt Egerben végezte. Oklevelet 1919-ben szerzett. Közbeeső állomáshelyei után 1928-ban került Füzesabonyba, 1929 óta igazgató. A világháború alatt a lengyel, orosz és olasz fronton harcolt, őrmesteri rendfokozattal szerelt le. Tulajdonosa a nagy ez., kis ez. és br. vit. éremnek, a K. cs. k.-nak, a seb. é.-nek, a II. o. ez. német ér.-nek, a bronz sanitéz éremnek és a háborús e. é.-nek. Neje: Golarits Lola, gyermekai: László és Katalin.

Durzó Béla - Segédjegyző, Füzesabony. 1905-ben Belpátfalván született. Középiskolát Egerben, a jegyzői tanfolyamot Nyíregyházán végezte. Pályafutását Belpátfalván kezdte, majd Magyarmeckén, Visznenen működött, 1929 óta Füzesabony s. jegyzője. A Tűztoltó Egyesület parancsnoka, 1931-ben végzett tűztoltó tiszti tanfolyamot. A Kaszinó váll. tagja. Nagyatyja, Kovács Gábor az orosz fronton hősi halált halt.

Feuerstein Bertalan - Bor- sör- és szesz-nagykereskedő, Füzesabony. 1893-ban Radostyán született. Iskoláit is Radostyánban végezte, majd kereskedelmi pályára lépett és édesanyja mellett fejlesztette szakismereteit. 1919-ben Füzesabonyban lett önálló és azóta tartja fenn bor- sör- és szesz-nagykereskedését. A községi képviselőtestület virilis tagja, az izraelita hitközség volt pénztárnoka. Neje Goldschild

Eszter, gyermekei: Magda polgári tanuló. Sógora Goldschild Lipót és Mór az orosz ill. olasz fronton hősi halált haltak.

Ficzere László - Főképtalani uradalmi mérnök, Eger. Füzesabonyban született, középiskoláit Egerben, műegyetemet Budapesten végezte. Az egri főképtalani uradalomban lett mérnök. 1915-ben az orosz frontra került, 1916-ban fogságba esett. Neje Ridarcsik Márta. Gyermekei: Imre, László és József.

Gál Márton - Gazdálkodó, Füzesabony. 1889-ben Füzesabonyban született, ott is járt iskolába. Utána atyja mellett gazdálkodott, aki virilis községi képviselő volt. maga a világháború alatt az északi és a déli hadszíntéren harcolt. Ma 72 hold ura, községi képviselőtestület tagja virilis jogon. Felesége Császár Julianna, gyermekai: József, Szidónia, Mariska és Irénke. Fivére Gál András és sógora Császár Imre hősi halált haltak.

Gál Imre - Gazdálkodó, Füzesabony. 1892-ben Füzesabonyban született. 1913-ig atyja mellett gazdálkodott, majd tényleges katonai szolgálatra vonult be. Ott érte a világháború kitörése. A szerb és olasz fronton harcolt. 1915-ben megsebesült, rokkantná vált. 1918-ban szerelt le. Kitüntetése K. cs. k. 1919 óta önálló, 60 holdján belterjesen gazdálkodik. Községi virilis képviselő. Fivére András hősi halált halt. Neje: Hegedűs Margit. Gyermekai: Imre, Péter, András, József és Sándor.

Grünblum Bernát - Kereskedő, Füzesabony. Miskolcon 1896-ban született, iskoláit elvégezve kereskedősegéd lett. 1919-ben Miskolcon üzletet nyitott, 1926-ban telepedett le Füzesabonyban, ahol szatócsüzletet létesített. Neje: Windt Szerén.

Gyermekei: Ibolya és Klárka. Sógora a világháborúban hősi halált halt.

Gulyás Benedek - Asztalos mester és temetkezési vállalkozó, Füzesabony. 1878-ban Füzesabonyban született. Iskoláit elvégezvén szülőhelyén szabadult fel az asztalosiparban. Hosszabb külföldi tanulmányút után 1902-ben asztalosüzemet és temetkezési vállalatot alapított. A világháború alatt orosz hadifogságba esett. Volt községi képviselő, testületi tag, iparoskört elnök, iskolaszéki világi elnök. Első neje: Guba Katalin volt, másodsor Ragó Katalint vette feleségül. 1934-ben elhunyt. Gyermekei: László, Géza és Erzsébet.

Gulyás János - Gazdálkodó, Füzesabony. 1875-ben Füzesabonyban született. Iskolái végeztével gazdálkodni kezdett, majd tényleges katonai szolgálatra vonult be. Leszerelése után ismét gazdálkodott, 1914-ben hadbavonult. Az orosz fronton hadifogságba esett, 1918-ban került haza. Évek óta visz szerepet a közigazgatásban, jelenleg közgyám. Első felesége Csiszár Julianna. Másodsor Baross Terézt vette feleségül. Gyermekei: Sándor, Rozália, Mária, Margit.

Heller Elek - Terménykereskedő, Füzesabony. 1901-ben Eperjesen született. Középiskoláit Eperjesen és Miskolcon végezte. A kereskedői pályára édesatyja mellett készült, majd magántisztviselő volt. 1929 óta önálló, 1935 óta az Agrár k. f. t. beltagja. Az Izraelita Hitközség gondnoka. Fivére H. Ernő az orosz fronton hősi halált halt. Neje: Schwartz Anna. Gyermekei: György és Ferenc.

Hídvégi Imre - Korcsmáros, Füzesabony. Füzesabonyban született. Iskolái végeztével atyja mellett gazdálkodott és a korcsmában segédkezett. 1911-ben tényleges katonai szolgálatra vonult be és 1918-ig szolgált. A világháború alatt orosz és román frontokon küzdött, a K.cs.k. tulajdonosa. Unokaöccse H. Imre hősi halált halt. 1911-ben vett át atyja üzletének vezetését, amely már 1856 óta áll fenn. Neje: Mária, gyermekei: Imre és Mária.

Dr. Kék Lajos - Községi MÁV, OTI orvos, Füzesabony. Budapesten 1884-ben született. Atyja ügyvéd volt, az Országos Tűzoltó Szövetség elnöki tisztjét viselte. Ő maga Kalocsán végezte a középiskolát, orvosi diplomát Budapesten 1920-ban nyert. Fővárosi kórházakban működött. 1921-ben Füzesabonyban nyitott rendelőt. A községi képviselőtestület és a róm. kat. egyháztanács tagja, a Frontharcos szövetség alelnöke stb. A világháború alatt az orosz és olasz frontokon harcolt, megsebesült. Kitüntetései: Signum. Laudis a kardokkal, kisezüst vit. érem, K.cs.k., magyar és osztrák háborús emlékérem. Emlékplapós hadnagyorvos. Neje: mogyorósi és bánóczi Hlavathy Ilona.

vitéz Kocsis Imre - már szerepelt a 2000. márciusi összeállításunkban - de további információkhoz jutottunk személyét ille-

tően Hedry Lőrinc könyvében. Kántortanító, okl. polg. iskolai tanár, Füzesabony. Rékáson, 1891-ben született. Czegléden végezte a középiskolát, Egerben a tanítóképzőt, tanári oklevelet Budapesten nyert. Pedagógiai pályafutását Maklárán kezdte, Besenyőszögön érte a világháború kitérőse. A szerb, orosz, román és olasz frontokon harcolt. Tart. hadnagyif rendfokozattal szerelt le, mint a nagyezüst, kisezüst, é. Br. v. é., K.cs.k., és a III.o. német emlék é. tulajdonosa. A háború után Füzesabonyban választották meg kántortanítónak, ahol nemzetőr is volt. Vitézzé avatták 1929-ben. Volt vm. tvh. biz. tag, községi képviselő, dalárda vezető stb. Sógora Gál András hősi halált halt. 1935-ben hunyt el. Özvegye: Gál Mária, 76 holdon gazdálkodik. Három ikergyermeke van, József, Antal, Ilona.

Kolumbán István - Malomtulajdonos, Füzesabony. 1893-ban, Szárazajtán született. Erdélyi nemesi családból származik, elődeit Colonnak hívták, Apafi Mihály kedvenc emberei voltak. Ő maga Székelyudvarhelyen végezte a középiskolát, majd gazdálkodott. A világháború alatt az orosz és olasz fronton harcolt, mint főhadnagy szerelt le, majd a Székely Hadosztályban teljesített szolgálatot. Kitüntetései: K. cs. k., bronz vit. é. és háb. emlék é. 1919-ben a malom vezetője lett. A községi képviselőtestület tagja, a Frontharcos Szöv. füzesabonyi főcsoportjának vezető tisztje. Neje: Czákó Ida, leányai: Márta és Ida.

Kovács Sándor - Korcsmáros, gazdálkodó, Füzesabony. 1893-ban Füzesabonyban született, u. ott járt iskolába, majd államvasúti szolgálatba lépett. A világháború kitérősekor hadba vonult, az orosz fronton megsebesült és 25 % -os hadirokkanttá vált. Kitüntetései: K.cs.k. Leszerelése után községi rendőr lett, majd a maga épített házában korcsmát nyitott. Ma 18 holdján gazdálkodással is foglalkozik. A községi képviselőtestület tagja. Neje: Árva Julianna, gyermekei: Sándor és Piroska.

Lövey Elemér - Kereskedő, Füzesabony. 1894-ben Kiskörén született. A családi háznál kereskedelmi szellemben nevelkedett, atyja vendéglős volt. Egerben és Budapesten fejlesztette szaktudását, Poroszlón üzletvezető volt. 1928-ban fűszer- és vegyeskereskedést nyitott. Az Iparoskör váll. tagja. A vh. alatt az orosz, román és olasz frontokon harcolt, az összeomláskor olasz hadifogságba esett, 1919-ben szabadult ki. Kitüntetései: 2 kis ez. és bronz vit. é. Neje: Kecskeméthy Ilona.

Országos Frontharcos Szövetség Füzesabonyi Főcsoportja 1936-ban alakult meg. A tagok beszerzése folyamatban van, várható teljes létszám: 300 fő. Elnöke: vit. Boross Gábor ny. honv. őrnagy. Vezetőtiszt: Kolumbán István. Helyi elnök: Papp László. I. alelnök: Meixner Jenő, II. alelnök: dr. Kék Lajos. Titkár: Tóth Endre. Rakovách Rezső - Isk. ig., Eger. 1886-

ban Gelejen született, középiskoláit és a képzőt Egerben végezte. Füzesabonyban, Tiszabábolnán, Temesváron tanított. Innen az oláhok elől Balassagyarmatra menekült, majd 15 éven át Mátranovákon volt igazgató, 1935 óta körzeti iskola felügyelő. A háborúban az orosz és olasz fronton harcolt, kétszer sebesült. Kis. ez., br. vit. é., K.cs.k. kitüntetést nyert. Neje: Francia Margit. Gyermekei: Margit és László.

Rimek Géza - Sütőmester, Füzesabony. Hámoron 1890-ben született. Herencsvölgyön járt iskolába, majd ipari pályára lépett és a sütőszakmában szabadult fel. Miskolci, budapesti és gyöngyösi pékségekben gyarapította szakismeretét. A világháború alatt az orosz és olasz frontokon harcolt. 1927-ben Miskolcon önállóította magát, sütőjét 1929-ben Füzesabonyba helyezte át. Első neje: Nyitrai Erzsébet elhunyt, másodsor Barta Borbálát vette feleségül. Fia: Géza.

Román Sándor - Dormánd. Kerecsend községben született. Iskolába Füzesabonyban járt. Részt vett a világháborúban, dalmát és orosz fronton harcolt, tiszthelyettesi rendfokozattal szerelt le. Több kitüntetés tulajdonosa. 1935-ben hunyt el. Özvegye: szül. Németh Rozália, gyermekei: Anna, Julianna, Rozália és Erzsébet.

dr. Stein Lajos - Orvos, a Stefánia védőintézet ügyvezető orvosa, Füzesabony. Jászkiséren 1899-ben született. Miskolcon érettségizett, Budapesten végezte el az egyetemet. Oklevele 1923-ban kelt. 1926-ban nyitott rendelőt Füzesabonyban, ahol 1930-ban a Stefánia védőintézet ügyv. orvosa lett. A világháború alatt a francia és az olasz fronton harcolt, rendfokozata: emléklapós segédorvos. Kitüntetései: nagy ezüst és kisezüst vit. érem, K.cs.k. II. oszt. vaskereszt és porosz harcosérem I. oszt. Neje: Róth Erzsébet.

nyárádi Szabó János - Törvényhatósági útbiztos, Heves. Tófalun 1887-ben született. Budapesten végezte iskolai tanulmányait. 4-5 évig államvasúti alkalmazásban volt. 1908-ban tényleges katonai szolgálatra vonult be. Ideje letelte után a csendőrség kötelékébe lépett, 1914-ben, mint rokkant, nyugállományba vonult. Az egri járási bizottságnál díjnok lett, majd a füzesabonyi község házában működött. 1916-ban hadba vonult, az orosz fronton harcolt (önként jelentkezett) majd ismét a csendőrségnél teljesített szolgálatot. Leszerelése után füzesabonyi működését folytatta, majd útbiztosi gyakornok lett. 1923 óta van Hevesen, 1924-ben kapta meg kinevezését. Neje: Baross Mária, gyermekei: Béla, Ilona, és Olga.

Szanthoffer István - Kereskedő, gazdálkodó, cséplőgép-tulajdonos, Demjén. 1893-ban Demjénen született. Pásztón négy polgárit végzett, majd a lakatosszakmát tanulta ki. Füzesabonyban és Budapesten praktizált. A világháború alatt (folytatás a köv. oldalon)

(folytatás az előző oldalról)

a szerb és olasz fronton harcolt, megsebesült, mint tizedes szerelt le. A K.cs.k. és a seb. é. tulajdonosa. Leszereléskor 20 holdon lett önálló, jelenleg 25 holdon gazdálkodik. Mint cséplőgép-tulajdonos bércsépléssel is foglalkozik. 8 éve közs. képvis. virilis jogon. Neje Lakó Mária. Gyermekai: Mária, Zoltán és István.

Tasi Péter - Gazdálkodó, Füzesabony. 1912-ben született. 1935-ig atyja segítőtársa volt a gazdaságban, majd tényleges katonai szolgálatra vonult be. 1935 óta 45 holdon gazdálkodó önálló gazda. Neje: Hanyi Mária, kinek atyja az orosz fronton hősi halált halt.

Urbán Géza - Vízimolnár, Gyöngyöspata. 1885-ben Gyöngyösön született. Szihalmon szabadult fel az iparban, utána Füzesabonyban és Gyöngyösön működött. 1914-ben hadba vonult, az orosz harctéren megsebesült, tizedesi fokozattal szerelt le. 1919-ben szerezte meg a gyöngyöspatai vízimalmot, melyet azóta vezet önállóan. Neje szül. Márkus Mária. Fiai: Géza és Béla.

Veres Márton - Kereskedő, Besenyőtelek. 1897-ben Besenyőtelken született, nemesi család leszármazottja. Szülőhelyén járt iskolába, majd kereskedelmi pályára lépett. Besenyőtelken, Füzesabonyban és

Solton praktizált. 2,5 évig a Hangya Szövetkezet üzletvezetője is volt. 1919-ben önállósította magát. Üzletében fűszerárak, vasárak, mezőgazdasági cikkek és gépek adómentes és adózott ásványolaj kaphatók. Az Önk. Tűzoltó Testület és Levente Egyesület pénztárnoka. Részt vesz a világháborúban, az orosz fronton harcolt. Kitüntetései: K.cs. k. Neje: szül. Vass Jolán. Gyermekai: Lajos és Árpád.

Weisz József - Terménykereskedő, Füzesabony. 1889-ben Füzesabonyban született. Egerben érettségizett, Budapesten kereskedelmi akadémiát végzett, 11 évig a Magyar Általános Hitelbank szolnoki és kisújszállási fiókjának tisztviselője. Másfél évtizede foglalkozik terménykereskedéssel. 1935 óta az Agrár Termény és Maggerkeskedelmi Kft. belfagya. Az Izraelita Hitközség elnöke. A világháború alatt a szerb, orosz, olasz és román fronton harcolt, megsebesült, mint emléklapos főhadnagy szerelt le. Kitüntetései: nagy ezüst vitézségi érem, K.cs.k. , sebesülési érem, ezüst és bronz Sign. Laud. a kardokkal és török vasfélhold. Neje Braun Ilona. Gyermekai: Vera és Klára.

Weisz Zsigmond - Tüzelőanyag kereskedő, Füzesabony. Sajószentpéteren 1878-ban született. Iskolái befejezése után kereskedelmi pályára lépett. Sajószentpé-

teren tanulta ki a fakereskedői szakmát. 1923 óta önálló, tűzifa és szénkereskedéssel foglalkozik. A világháború alatt az orosz fronton hadifogságba esett, ahonnan 3 évi szenvedés után került haza. Az Izraelita Hitközség volt pénztárnoka. Neje: szül. Adler Heléna. Gyermekai: Zoltán, László, Jolán és Artur.

Zelev Sándor - Gazdálkodó, községi képviselő, Tiszánána. 1873-ban született Tarnaszentmiklóson. Iskoláit Füzesabonyban végezte. Megérdemelt jómódját két keze szorgalmának köszönheti. 1900 óta önálló gazda. Jelenleg 32 holdját nagy szakértelemmel műveli. A világháború alatt az orosz fronton küzdött. Neje: Árva Mária. 5 gyermekük van.

Zsigmond Benedek - Kereskedő, Füzesabony. 1900-ban Füzesabonyban született, u. ott jár iskolába. Atyja mellett - aki tekintélyes kereskedő és virilis volt - készült a kereskedelmi pályára. Szaktudását fővárosi kereskedőknél fejlesztette. 1925-ben marha, borjú és sertés kereskedést alapított. Árui saját autóján szállította a fővárosba. A világháború alatt az olasz fronton harcolt, mint tizedes szerelt le. Az Izraelita Hitközség v. ellenőre. Neje: Schwartz Matild. Gyermekai: Endre és Edit.

Összeállította: Sipos Attila

A füzesabonyi artézi kút története

A Rákóczi úti artézi kútra méltán voltak büszkéek a település lakosai. A nagy erővel felszínre törő víz tisztasága, zamata mellett még a fúrásának bonyodalmas, mesébe illő történetével is hírnevet szerzett a környéken. Erre viszont már csak a legöregebbek emlékezhetnek. Fogjuk őket vallatóra, és nézzük meg, miről tudósítanak a korabeli dokumentumok!

Sziklai bácsitól már nagy vonalakban hallottam arról, hogy milyen szerencsés véletlennek köszönhető a kútfúrás anyagi alapjának megteremtése, s hogy milyen híre volt egykor az artézi kútnak, de igazából csak később mértem fel ennek a jelentőségét, mikor régi községi jegyzőkönyvekben találgoztam a történettel. Szarvas Erzsébet 1996-ban főiskolásként készített egy tanulmányt Sziklai bácsi segítségével a kútról, amely tovább növelte kíváncsiságomat. Az igazi meglepetés akkor ért, mikor az idén tavasszal özv. Penderik Jánosné (szül. Szabó Margit, 1920.) a könyvtárban el is énekelte azt a nótát, amelyet az abonyiak oly sokat daloltak az 1930-as évektől.

„Még azt mondják víg Abonyban nincs artézi kút, pedig oda márványkőből vezet gyalogút!
Arany a kút, réz a rovát, csörög rajta a sárga cintányér,
meghalok a, meghalok a régi babámért!
(v. nem leszek a, nem leszek a régi babámé!)

*Ideje van a kutyának este ugatni,
itt az idő édes lányom, férjhez kell menni.
Férjhez mennék édesanyám, édes kedves drága
jó anyám,*

örög vagyok, nem kellek a kutyának se már!

Penderik néni arra is emlékezett, hogy egy halálos áldozata is volt a kútfúrásnak: Vona Tónit mellbe vágta a visszacsapódó fúrószerkezet, ez okozta halálát.

- A víz olyan erővel tört a felszínre, hogy az alátett cserépedényeket kiverte a gyerekek kezéből. Azok nem mertek hazamenni se, néha csak este, mert féltek a veréstől. Addig ott ültek az árokparton. Mindezt megerősíti Nagy József, aki a települési Úttörő úti, ún. kis artézi kúttal szemben lakik: - Olyan ereje volt a víznek, hogy az üvegedénynek gyakran csak a füle maradt a gyerek kezébe. Nem is volt célszerű törekeny anyagú kannával vízért menni...

Némi túlzással többen állítják az öregek közül, hogy a vízubogás hangját még az állomás előtt is lehetett hallani.

Ahogy az artézi kutat a főutcától, a főutcát a településtől nem lehetett elválasztani: együtt alakították a község arculatát.

Többen emlékeznek vissza nosztalgiaival arra, hogy vasárnap esténként milyen nagy sétalások voltak a főutcán: az Alvég, Felvég fiataljai a helyi ünnepi (nép)viseletbe

kiöltözve csoportosan jártak, nagyokat kacagva, beszélgetve. A fiúknak alkalma volt a lányok csoportjából a leginkább szemrevalóbbat kiválasztani a gondos szülői tekintetek kísérete mellett. Itt kezdődött az udvarlás...

Az asszonyok, férfiak a reggel frissen felsepert portán büszkén húzhatták ki magukat; csak vasárnap volt idő egy kicsit lazítani a hétköznapi temérdek munkája mellett. Az árok, az udvarseprés állandó hétvégi munkának számított; megszólalt, lenézték azt a családot, amelyik esetleg kihagyta ezt a foglalatosságot. Vasárnap este tehát volt idő a kiülni a kapu elé a lócára, megbeszélni a falu kisebb nagyobb híreit. Közben a fiatalokat is szemmel lehetett tartani... Kedden és pénteken este Báder Jenő bácsi és cigányzenekara adott térzenét az állomás előtti világító kandeláber alatt. Gyakran lehetett hallani akkoriban: „Megyünk a térzenére!” - igaz, ezt csak az iparosok és az úri osztály tagjai élvezhették főképp. A dolgozó parasztnak nem igen volt ideje a hétköznapi szórakozásra...

Füzesabony síkvidéki környezete geológiai viszonyainak kialakulása szorosan összefügg a földtörténeti őskor (paleozoio-